

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 658.562

DOI: 10.5281/zenodo.1486018

ТРУШ Ю.Л.,
ОСАДЧУК О.П.

Якість продукції: складові та стадії її життєвого циклу

Якість продукції – це найважливіший показник діяльності підприємства. Підвищення якості продукції значною мірою визначає роль підприємства в умовах ринку, темпи науково–технічного прогресу, зростання ефективності виробництва, економію всіх видів ресурсів, що використовуються на підприємстві. Зростання якості продукції – характерна тенденція роботи всіх провідних підприємств світу. Встановлено, що врахування процесів, які відбуваються на всіх стадіях життєвого циклу якості продукції визначають якість готової продукції підприємств харчової промисловості.

Розглянуто складові якості продукції, серед яких: визначення потреб ринку (якість вибору споживача); якість проектування продукту; якість сировини, яка надійшла у виробництво; якість процесу виробництва; відповідність якості кінцевої продукції вимогам проекту; якість після продажного обслуговування.

Досліджено стадії життєвого циклу якості продукції, що впливають на економічні показники господарської діяльності підприємства та конкурентоспроможність продукції, до яких належать: якість розробки продукції, якість виробництва продукції, оцінка якості готової продукції споживачем.

Запропоновано відобразити їх схематично та проаналізувати їх зміст.

Доведено, що удосконалення складових якості продукції та стадій життєвого циклу якості продукції призводить до підвищення рівня рентабельності, ефективності виробництва, мінімізації витрат на брак за рахунок виробництва продукції якості, яку потребують споживачі й рівня конкурентоспроможності продукції та підприємства.

Ключові слова: якість, управління якістю, продукція, підприємство, стадія, життєвий цикл, складова.

ТРУШ Ю.Л.,
ОСАДЧУК О.П.

Качество продукции: составляющие и стадии ее жизненного цикла

Качество продукции – это важнейший показатель деятельности предприятия. Повышение качества продукции в значительной мере определяет роль предприятия в условиях рынка, темпы научно–технического прогресса, роста эффективности производства, экономию всех видов ресурсов, используемых на предприятии. Рост качества продукции – характерная тенденция работы всех ведущих предприятий

мира. Установлено, что учет процессов, происходящих на всех стадиях жизненного цикла качества продукции определяют качество готовой продукции предприятий пищевой промышленности.

Рассмотрены составляющие качества продукции, среди которых: определение потребностей рынка (качество выбора потребителя); качество проектирования продукта; качество сырья, которое поступило в производство; качество процесса производства; соответствие качества конечной продукции требованиям проекта; качество послепродажного обслуживания.

Исследованы стадии жизненного цикла качества продукции, которые влияют на экономические показатели хозяйственной деятельности предприятия и конкурентоспособность продукции, к которым относятся: качество разработки продукции, качество производства продукции, оценка качества готовой продукции потребителем.

Предложено отразить их схематично и проанализировать их содержание.

Доказано, что усовершенствование составляющих качества продукции и стадий жизненного цикла качества продукции приводит к повышению уровня рентабельности, эффективности производства, минимизации затрат на нехватку за счет производства продукции качества, которое требуют потребители и уровня конкурентоспособности продукции и предприятия.

Ключевые слова: качество, управление качеством, продукция, предприятие, стадия, жизненный цикл, составляющая.

TRUSH U.L.,
OSADCHUK O.P.

Product quality: ingredients and stages of her life cycle

The quality of products is the most important indicator of the company's activity. Increasing the quality of products largely determines the role of the enterprise in the market, the pace of scientific and technological progress, the growth of production efficiency, the economy of all types of resources used in the enterprise. The growth of product quality is a characteristic trend of all leading companies in the world. It was established that taking into account the processes taking place at all stages of the life cycle of product quality determine the quality of finished products of food industry enterprises.

The components of product quality are considered, among which: the definition of market needs (quality of consumer choice); product design quality; quality of raw materials that came into production; quality of production process; compliance of the quality of the final product with the requirements of the project; quality after sales service.

The stages of the life cycle of the quality of products influencing the economic indicators of the enterprise's economic activity and the competitiveness of products, which include: the quality of product development, the quality of production, and the assessment of the quality of finished products by the consumer are studied.

It is proposed to display them schematically and analyze their content.

It is proved that the improvement of the components of the quality of products and the stages of the life cycle of the quality of products leads to increased profitability, production efficiency, minimization of the costs of defects at the expense of production of quality products that consumers need and the level of competitiveness of products and enterprises.

Keywords: quality, quality management, production, enterprise, stage, life cycle, component.

Постановка проблеми. Бажання безперервного поліпшення якості продукції повинно бути притаманним не тільки підприємцю в цілому, а й кожному працівникові. Його потрібно постійно підтримувати й розвивати за допомогою реалізації сукупності взаємопов'язаних процесів послідовної зміни стану продукції від початку її до-

слідження, й виготовлення до експлуатації чи споживання покупцем, що полягає в удосконаленні якості продукції за рахунок покращення її складових та стадій життєвого циклу продукції.

Загальною проблемою дослідження даної тематики є покращення якості продукції, якості її виготовлення, зниження виробничих витрат та цін на

неї, тобто досягнення ефективних економічних результатів в ході виготовлення та її реалізації. Поєднання цих переваг сприяє зростанню конкурентоспроможності продукції та підприємства в цілому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Удосконалення якості продукції, пов'язують із постійною діяльністю підприємства, яка має на меті покращення технічного рівня якості продукції, якості її виготовлення, удосконалення всіх елементів виробництва та інші. Питання економістів, вчених—науковців та фахівців в сфері управління якістю продукції, що склалися навколо проблем складових якості продукції та стадій життєвого циклу якості продукції в системному управлінні, продовжують залишатися актуальними й нині.

Це пов'язано з інтеграцією України до міжнародних спільнот, в ході чого вимоги до якості готової продукції на вітчизняному та світовому ринках зростають й потребують адаптації до міжнародних стандартів.

Так, Сіднева Ж.К. досліджує складові якості продукції в контексті актуальних проблем в сфері управління якістю.

Юшин С.О. дану тематику в області питань якості досліджує з позиції міри інноватизації та стандартизації як ознак системності аграрної політики.

Мета статті. Обґрунтувати складові та стадії життєвого циклу якості продукції, що впливають на економічні показники господарської діяльності підприємства та конкурентоспроможність продукції.

Виклад основного матеріалу. Якість готової продукції дійсно залежить від цілої низки складових, на яких виробник—підприємець повинен постійно зосереджувати увагу.

Серед складових якості продукції виділяють наступні:

- визначення потреб ринку (якість вибору споживача);
- якість проектування продукту;
- якість сировини, яка надійшла у виробництво;
- якість процесу виробництва;
- відповідність якості кінцевої продукції вимогам проекту;
- якість після продажного обслуговування.

Якість продукції формується на всіх стадіях життєвого циклу продукції і залежить від багатьох факторів та умов виробництва, а успіх діяльності будь-якого підприємства в конкурентній боротьбі за споживача буде залежати від того, наскільки швидко й чітко підприємство

зможе привести складові якості у відповідність до потреб споживачів.

Для досягнення такої відповідності необхідно забезпечити якість цілей, планування, проектування, виконання, експлуатації, після продажного обслуговування і якість утилізації.

Пропонуємо розглянути складові якості продукції.

Якість цілей. Передбачає оптимальне планування фінансових засобів і ресурсів виробника, забезпечуючи розрахунок доступної ціни продукту для споживача і вигідної для виробника та максимальне врахування потреб користувачів продукції.

Якість планування – це одна із основних вимог якісної організації виробництва, що оцінюється максимізацією цінності продукту для споживача. Чим повніше будуть враховані очікування споживача від продукту, який буде вироблятися, тим вищою буде якість планування. Вона залежить від інформації про ринок й споживачів, яка має тенденцію змінюватися. Дослідження ринку й аналіз конкурентів – важливий інструмент для забезпечення якісного планування, і як наслідок – мінімізації запасів виробництва.

Якість проектування. Досліджуваний показник буде максимальним тоді, коли в повному обсязі відповідатиме потребам кращих вітчизняних і міжнародних стандартів. Якість проектування буде максимальною при досягненні найменших коригувань продукту на даній стадії та в процесі виробництва. У зв'язку з цим в результаті проектування повинен бути розроблений проект продукту з очікуваною цінністю, вся необхідна конструкторсько—технологічна та нормативна документація для його виробництва. За «правилом 10—кратних витрат», витрати на коригування продукції при переході від одного етапу життєвого циклу до іншого змінюються на порядок, а саме: при виробництві оптимальніше не створювати брак, ніж його виправляти.

Отже, планувати якість потрібно на стадії проектування та розробки продукту, контролюючи тим самим і якість виконання проектів [1,2].

Якість виробництва. Якість виробництва – це вміння виконувати всі необхідні процедури правильно з першого разу, забезпечуючи мінімізацію витрат для підприємства і споживача. Якість процесу виробництва в основному визначається якістю етапу розробки продукту, а точніше, коли виробництво відповідно до розробленого проекту функціонує не в сукупності, то реальні зусил-

ля повинні бути направлені на покращення якості й ефективності процесу виробництва. Важливим інструментом контролю є статистичні методи аналізу й управління якістю продукції, що дозволяють виявити причини змін процесу та дослідити їх таким чином, щоб не виникли нові мотиви змін.

Якість експлуатації. Процес даного етапу включає, як правило, тільки якість експлуатації продукту споживачем відповідно до вимог та положень виробника щодо експлуатації цього продукту. Це один із найдовших процесів життєвого циклу товару, на якому формується економічна ефективність експлуатації продукту. В такій ситуації проблему якості продукції необхідно вирішувати не лише на етапі виробництва, але й в процесі проектування й експлуатації, особливо продукції технічного призначення. Це здійснюється внаслідок забезпечення, з однієї сторони, налагодження і профілактичного ремонту обладнання, а з іншої сторони – проектуванням економічності експлуатації (надійність, довговічність, технологічність). У протилежному випадку продукція буде дорожча в експлуатації й економічно не вигідна для споживача, що може призвести до відмови від її споживання.

Якість після продажного обслуговування. Вплив такого фактора відіграє важливу роль для споживача при питанні купівлі продукту, а також є одним із важливих складових елементів його цінності, яку очікують отримати споживачі. Перш за все, забезпечення якості інформації, передбачає довіру інформації про думку споживача відносно цінності продукту чи послуги, яка може бути отримана підприємством у результаті їх опитування або аналізу експлуатації продукції, що дозволяє підприємству цілеспрямовано проводити роботу в напрямку безперервного покращення якості продукції.

Якість утилізації. Якість утилізації після використання продукту є важливим економічним та екологічно актуальним питанням, що тісно взаємопов'язано з майбутнім всього людства. Саме через це, вимоги до якості продукції чи послуги, з екологічної погляду, включають якість утилізації.

Вище відзначено, що якість продукції не тільки залежить від великої кількості факторів та умов

виробництва, але й впливає на такі економічні показники діяльності підприємства, серед яких: ефективність виробництва й споживання, конкурентоспроможність продукції й підприємства, рентабельність і величина отриманого прибутку, ріст попиту на продукцію [1–6].

У сучасних ринкових умовах управління виробництвом продукції орієнтовано виключно на ринок, де виробник з ринковими принципами «вільного вибору» та «конкуренції» має право виробляти й продавати різноманітну продукцію, що користується попитом залежно від її якості та ціни [6, с. 123–131].

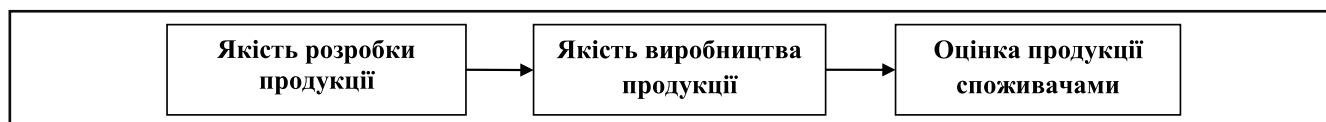
Так, наприклад, від рівня якості продукції, безпосередньо залежить ріст чи зменшення прибутку, собівартість, ціна, ефективність виробництва. Пропонуємо впровадити стадії життєвого циклу якості продукції, серед яких: стадія розробки продукції, стадія виробництва і споживання (див. рисунок).

Якість розробки продукції. Якість розробки продукту – це джерело, від якого залежить динаміка прибутку й ефективність виробництва. Ця стадія життєвого циклу якості продукції пов'язана з витратами на розробку нових видів продукції, апробацію сировини та на підготовку персоналу до виконання робіт.

Якщо на підприємстві систематично здійснюється контроль і аналіз якості робіт, своєчасно виявляються і усуваються причини появи неякісної продукції, то в такому виробництві, як правило, менше невиробничих витрат на виправлення браку, що призводить до зменшення збитків (або їх відсутності) від низької якості робіт на підприємстві. Відзначимо, що неякісно виготовлена продукція дорожча в експлуатації, тому що потребує додаткових витрат на усунення дефектів, налагодження, регулювання, що спричиняють брак продукції.

Якість виробництва продукції. Витрати на стадії життєвого циклу продукції – виробництво, мають вплив не тільки на рівень собівартості, а й на довговічність, надійність та ефективність її споживання.

Як було зазначено, якість продукції формується на стадії проектування продукції, а на стадії

Стадії життєвого циклу якості продукції

виробництва забезпечується досягнення її якості (надійність, корисність, органолептичні характеристики для продукції харчової промисловості).

Оцінка продукції споживачами. Останньою стадією є споживання продукції споживачами, на якій формується враження покупця від реалізації продукції в необхідних для нього цілях, й прийняття ним рішення – чи купувати продукт у наступний раз. Стадія є кінцевою стадією життєвого циклу якості продукції, на якій проявляється рівень конкурентоспроможності продукту та підприємства загалом.

Висновки

Саме від врахування впливу всіх процесів складових управління якістю продукції на якість готової продукції буде залежати конкурентоспроможність продукції та підприємства, що є механізмом регулювання ринкових відносин у боротьбі за володіння ринком збуту, за якого кожний товаровиробник намагається виробляти високоякісну, конкурентоспроможну продукцію, що користується попитом та має достатньо високий рівень ціни, забезпечуючи необхідний рівень рентабельності продукції та підприємства в цілому.

Виробництво продукції високої якості передбачає реалізацію за такими напрямками: підвищення рівня задоволення споживачів; поліпшення економічного стану підприємства за рахунок поліпшення якості; розширення або завоювання нових ринків збуту завдяки виробництву високоякісної продукції; досягнення технічного рівня продукції, що перевищує рівень інших провідних підприємств і фірм; орієнтування на задоволення вимог споживачів певних галузей економіки або певних регіонів; освоєння виробів, функціональні можливості яких реалізуються на нових принципах; поліпшення найважливіших показників якості продукції; зниження рівня дефектності продукції в процесі її виготовлення; збільшення термінів гарантії на продукцію; розвиток післяпродажного сервісу.

Список використаних джерел

1. Сіднева Ж.К. Актуальні питання створення систем управління якістю на підприємствах / Ж.К. Сіднева // Формування ринкових відносин в Україні, зб. наук. праць. – К.:НДЕІ, 2010. – С.108–111.
2. Сіднева Ж.К. Актуальні проблеми в сфері управління якістю / Сіднева Ж.К. // Актуальні питання розвитку сучасної економіки» Частина 2: колективна монографія. – Умань: Видавець «Сочинський», 2011. – С.339–344.

3. Система менеджменту якості. Керівництво по якості РК О1. – 2009. «Внутрішній аудит», Документаційна процедура, ДП 8.2.2 – 2009. – С. 3.

4. Система менеджменту якості. Керівництво по якості РК О1. – 2009. «Управління невідповідною продукцією» Документаційна процедура ДП СМК 8.3 – 2009. – С. 3

5. Система менеджменту якості. Керівництво по якості РК О1. – 2009. «Коригуючі та попереджуючі дії», Документаційна процедура, ДП 8.5.2 – 8.5.3 – 2009. – С. 2

6. Юшин С.О. Міра інноватизації та стандартизації як ознака системності аграрної політики / С.О. Юшин // Формування ринкової економіки: зб. наук. праць. – К.: КНЕУ, 2009. – С.123–131.

References

1. Sidnjeva Zh.K. Aktualni pytannja stvorennja system upravlinnja jakistju na pidpryjemstvakh / Zh.K. Sidnjeva // Formuvannja rynkovykh vidnosyn v Ukraini, zb. nauk. pracj. – K.:NDEI, 2010. – S.108–111. [in Ukrainian].

2. Sidnjeva Zh.K. Aktualni problemy v sferi upravlinnja jakistju / Sidnjeva Zh.K. // Aktualni pytannja rozvytku suchasnoji ekonomiky» Chastyna 2: kolektyvna monohrafija. – Umanj: Vydavecj «Sochyns'kyj», 2011. – S.339–344. [in Ukrainian].

3. Systema menedzhmentu jakosti. Kerivnyctvo po jakosti RK O1. – 2009. «Vnutrishnij audyt», Dokumentacijna procedura, DP 8.2.2 – 2009. – S. 3. [in Ukrainian].

4. Systema menedzhmentu jakosti. Kerivnyctvo po jakosti RK O1. – 2009. «Upravlinnja nevidpovidnoju produkcijeju» Dokumentacijna procedura DP SMK 8.3 – 2009. – S. 3. [in Ukrainian].

5. Systema menedzhmentu jakosti. Kerivnyctvo po jakosti RK O1. – 2009. «Koryghujuchi ta poperedzhujuchi diji», Dokumentacijna procedura, DP 8.5.2 – 8.5.3 – 2009. – S. 2. [in Ukrainian].

6. Jushyn S.O. Mira innovatyzaciji ta standartyzaciji jak oznaka systemnosti aghrarnoji polityky / S.O. Jushyn // Formuvannja rynkovoji ekonomiky: zb. nauk. pracj. – K.: KNEU, 2009. – S.123–131. [in Ukrainian].

Дані про автора

Труш Юлія Леонідівна,

к.е.н., доцент, Національного університету харчових технологій

e-mail: yuliya699@ukr.net

Осадчук Оксана Павлівна,

к.е.н., доцент, Національного університету харчових технологій

e-mail: ossadchuko@gmail.com

Данные об авторе

Труш Юлия Леонидовна,

к.э.н., доцент, Национального университета пищевых технологий

e-mail: yuliya699@ukr.net

Осадчук Оксана Павловна,

к.э.н., доцент, Национального университета пищевых технологий

e-mail: ossadchuko@gmail.com

Data about authors

Julia Trush,

Ph.D., associate professor, National University of Food Technologies

e-mail: yuliya699@ukr.net

Oksana Osadchuk,

Ph.D., associate professor, National University of Food Technologies

e-mail: ossadchuko@gmail.com

DOI: 10.5281/zenodo.1484558

ШТАНГРЕТ А.М.,

ШТАНГРЕТ І.А.

Методичні аспекти формування комплексної системи економічної безпеки автотранспортних підприємств

Предметом дослідження є теоретико–методичні, наукові та прикладні положення формування комплексної системи економічної безпеки автотранспортних підприємств.

Метою дослідження є наукове обґрунтування теоретико–методичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо формування комплексної системи економічної безпеки автотранспортних підприємств.

Методи дослідження. В роботі використано системний підхід, у межах якого застосовано методи: індукції та дедукції, порівняння і систематизації – при дослідженні сутнісних характеристик та еволюції базових понять дослідження; аналізу і синтезу – для характеристики сучасних тенденцій розвитку діяльності автотранспортних підприємств; теорії моделювання – для обґрунтування послідовності формування системи економічної безпеки автотранспортних підприємств.

Результати роботи. У статті обґрунтовано теоретико–методичні, наукові та прикладні положення формування комплексної системи економічної безпеки автотранспортних підприємств, які спираються як на специфіку господарської діяльності, так і умови забезпечення економічної безпеки на українських підприємствах.

Галузь застосування результатів. Вирішення проблем забезпечення безпечних умов розвитку автотранспортних підприємств; формування методичної бази підготовки здобувачів вищої освіти за галуззю знань управління та адміністрування.

Висновки: 1) обґрунтовано, що умови фінансово–господарської діяльності автотранспортних підприємств в Україні характеризуються як зниження обсягу перевезень, посиленням конкуренції, нестабільністю економічної ситуації, політичною та соціальною напруженістю, так і плинністю кадрів, зокрема висококваліфікованих працівників; 2) доведено, що результатами негативної дії зовнішніх та внутрішніх загроз є зменшення кількості суб'єктів господарювання, скорочення чисельності працівників, збитковість діяльності, що актуалізує важливість розроблення та реалізації комплексної системи економічної безпеки підприємств; 3) запропоновано послідовність формування системи економічної безпеки автотранспортних підприємств, що передбачає врахування ступеня агресивності зовнішнього середовища, ресурсні можливості підприємства та необхідність узгодження дій суб'єктів безпеки із місією та ключовими цілями розвитку підприємства

Ключові слова: автотранспортне підприємство, економічна безпека підприємства, система, безпека, загроза.